Eduskunta
Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

KAA 1/2019

Poliisihallituksen lausunto; KAA 1/2019 vp Tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen

Yleistä

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista (FGM) on pidettävä vakavana ihmisoikeusloukkauksena, joka heikentää naisten tasa-arvoa ja itsemääräämisoikeutta sekä aiheuttaa terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja.

Sekä Yhdistyneiden kansakuntien Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CEDAW) että Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmä (GREVIO) ovat kannanotoissaan tuoneet esille huolensa siitä, ettei Suomen kansallisessa lainsäädännössä ole nimenomaista säännöstä, jolla kriminalisoitaisiin naisten sukuelinten silpominen. Ne ovat kehottaneet säätämään rangaistavaksi sopimustensa mukaisesti tytön pakottamisen tai järjestämisen alistumaan sukuelintensä silpomiseen.

Poliisi tutkii poliisille ilmi saatetut tapaukset joko pahoinpitelyinä tai sen törkeänä tekomuotona. Poliisilla ei ole tästä erillistä ohjeistusta, mutta asia otetaan huomioon poliisin koulutuksissa ja seminaareissa. Poliisi on myös osallistunut työ- ja hyvinvointilaitoksen Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman (FGM-toimintaohjelma) laadintaan ja on ohjelman mukaisesti sitoutunut varmistumaan siitä, että FGM on otettu kattavasti huomioon koulutuksissa. Poliisi osallistuu myös Ihmisoikeusliiton koordinoimaan FGM-verkostoon, jonka kautta pidetään yllä teemaan liittyvää tilannekuvaa.

FGM on luonteeltaan ongelma, jota poliisi ei omalla toiminnallaan pysty paljastamaan, vaan siihen vaaditaan muiden viranomaisten poliisille tehtäviä ilmoituksia. Keskeisessä roolissa ovat sosiaali- ja terveysviranomaiset, mukaan lukien etenkin neuvolatoiminta ja kouluterveydenhuolto sekä koulutoimijat kuraattoreista opettajiin. FGM-toimintaohjelma korostaakin muiden viranomaisten velvollisuutta ilmoittaa poliisille ilmi tulleet tapaukset tai tiedon siitä, että tällainen on suunnitteella. Poliisi voi kuitenkin oman ennalta estävän toimintansa kautta tuoda asian ilmi toimiessaan yhteistyössä niiden vähemmistöryhmien kanssa, joissa FGM esiintyy. Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023 ja sen toimintaohjelma korostaakin poliisin ja vähemmistöryhmien välisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen tärkeyttä. Tämän mukaan kaikkien poliisilaitosten alueella tulee olla vähemmistöjen kannalta keskeisten kysymysten käsittelyä varten kanavia,

esimerkiksi yhteistyöelin tai neuvottelukunta, joissa vähemmistöjen edustajat, poliisi ja mahdolliset muut jäsenet voivat käydä vuoropuhelua ajankohtaisista asioista turvallisuuden tunteen lisäämiseksi ja mahdollisten turvallisuusongelmien ennalta estämiseksi. Tätä kautta on myös mahdollista saattaa vähemmistöryhmille tietoon FGM:n rangaistavuus.

Poliisin tietojärjestelmästä ei tällä hetkellä pysty suoraan saamaan tietoa, kuinka monta tähän liittyvää tapausta on ollut poliisin tutkittavana. Määrättyjä hakusanoja käyttämällä ja ilmoituksia manuaalisesti läpikäymällä voidaan todeta, että poliisille on ilmoitettu vuodessa n. 20 tapausta, joissa epäillään tytölle tai naiselle tehdyn FGM tai että se on suunnitteella. Suurimmassa osassa tapauksista poliisi on suorittanut esiselvityksen, jossa on oltu yhteydessä lähiomaisiin ennalta estävässä tarkoituksessa ja annettu asiasta valistusta eikä asia ole johtanut esitutkintaan. On myös tapauksia, joissa toimenpide on tehty jo ennen Suomeen muuttamista, jolloin pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistö ei ole täyttynyt. Tiedossa on tähän mennessä vain yksi FGM tapaus, jonka poliisi on saattanut syytteeseen ja jossa syyttäjä on vaatinut rangaistusta. Tässä tapauksessa tuomioistuin kuitenkin hylkäsi syytteen.

Poliisi on 1.12.2019 lisännyt rikosilmoitusjärjestelmäänsä luokkitelukohdan FGM:stä helpottaakseen ilmiön seuraamista, mutta tämä tulee tuottamaan tilastotietoa vasta tulevaisuudessa.

Kannanotto esitettyyn lainmuutokseen

Poliisin suorittaman esitutkinnan kannalta on aina helpompaa, kun rikoslain rikokset ovat tunnusmerkiltään selkeitä, eivät tulkinnanvaraisia. Samalla on toivottavaa, että uusien rikostyyppien ilmetessä pystytään soveltamaan nykyisiä rikosnimikkeitä uusien nimikkeiden luomisen sijaan. Pahoinpitelyrikosnimikkeen soveltaminen FGM tapauksissa ei sinänsä ole ongelma poliisin esitutkinnan kannalta. Ongelmallista on kuitenkin rajanveto perusmuotoisen ja törkeän pahoinpitelyn välillä, oikeuskäytännön puuttuminen sekä nykyisen tulkinnan perustuminen muiden viranomaisten antamiin kannanottoihin eikä suoraan lainpykälään. On selvää, että FGM:n erilliskriminalisointi toisi tälle asialle selkeyttä, korostaisi ilmiön paheksuttavuutta ja lisäisi ennalta estävyyttä samalla kun se vastaisi paremmin kansainvälisten sopimusten Suomelle asettamia velvoitteita ja vahvistaisi naisten tasa-arvoa ja itsemääräämisoikeutta.

Poliistarkastaja Måns Enqvist

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 29.11.2019 klo 18:40. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet <Kirjoita tähän>

Jakelu	<Kirjoita tähän tai kaksoisnapsauta>
Tiedoksi	Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen Poliisihallituksen yksikköpäälliköt Rikosylitarkastaja Maarit Salomaa